

едиција

АНАГРАМ – преведена поезија

уредник

Ален Бешић

Наслов изворника

Erri De Luca

© 2002 *Opera sull' acqua*, Giulio Einaudi editore s.p.a., Torino

© 2005 *Solo andata; Righe che vanno troppo spesso a capo*,
Giangiacomo Feltrinelli, Milano

© 2008 *L' ospite incallito*, Giulio Einaudi editore s.p.a., Torino

© 2014 *Bizzarie della provvidenza*, Giulio Einaudi editore s.p.a., Torino

Објављено уз љубазно допуштење аутора и агенције
Susanna Zevi Agenzia Letteraria, Милано

© за српско издање Културни центар Новог Сада, Нови Сад, 2021.

© за превод Твртко Кларић и Културни центар Новог Сада, 2021.

Сва права задржана. Ниједан део ове књиге не може се користити нити репродуковати у било ком облику без писмене сагласности издавача.

ЕРИ ДЕ ЛУКА

ПОТКОЖНЕ ТЕТОВАЖЕ

(избор: 1997–2020)

изабрао и превео с италијанског
Твртко Кларић

КУЛТУРНИ ЦЕНТАР НОВОГ САДА, 2021.

Предговор

У ЈЕЗИКУ ПРИЈАТЕЉА

Више него тексту у прози, оном у стиху потребан је глас који ће му тући слокове, извучити их из прсне шкриње, одвајати с усана те повјеравати зраку, вјетру – том највјернијем пријеносном средству.

Стиховима понетко придода гласбу, учинивши их читљивима и аналфбетима, невидећима.

Пригодом овог издања мојих стихова у Загребу и Новом Саду, ћутим да одлазе у госте обитељи, на језику пјесника које сам читао и којима сам био пријатељ.

Долазили су за мој стол, засјевши на клупу, мушкарци ХХ стољећа, те заједничке домаје нас осталих који се на базару сљедећега стољећа затјечемо стиснутима. Свијет се стиснуо. Је ли раније био пространји? Јест, био је.

Ево мојих ријечи доспјелих не знам како и одакле, ево их посложених у језику пријатеља и пријатељице: Предрага, Изета, Анте и Мирјане.* Тројица њих избрисали су се из пописа становништва, вратили исправе и запутили се у „дно“ екрана на којем Шарло ишчежава са својим пинклецом на рамену.

С Југа смо овог континента претрпаног причама. Имамо исте плодове у истим годишњим добима, крух печемо на дрвету истих пањева. Нагажени су нам поноси, научени у времену оскудица. Достојанство, нас убогих какви смо били, сувишно за оне богате, обавезно је, све остало може недостајати.

Овдје су забиљежени отисци прстију онога тко је властито вријеме истраживао насумце, његове стопе што их је оставио као пролазник,

* Предраг Матвејевић (Мостар, 7. 10. 1932 – Загреб, 2. 2. 2017); Изет Сарајлић (Добој, 16. 3. 1930 – Сарајево, 2. 5. 2002); Анте Земљар (Паг, 18. 2. 1922 – Загреб, 1. 8. 2004); Мирјана Миочиновић (Београд, 1935).

листови из фасцикли онога тко је у картотеци политичке полиције,
међу толиким небројенима.

Повластица је затећи се као пјесник у изговору вашег језика, дару
примљеном са блиске и сестринске географске ширине.

Ери Де Лука
Рим, 12. 6. 2020.

Пролог

АПОКРИФИ ЈЕДНОГ ЧИТАТЕЉА БОРХЕСА*

Понетко дође на мој гроб,
фотографира се шћућурен,
с руком на камену што моје је име,
хинећи да ослања се на моје раме.
Најчешће то су читатељи.
Напокон их гледам без копрене сљепоће.
С огромне удаљености гдје се налазим
точно изоштравам црте лица.
Уочавам боре удубљене над лабиринтом лица.
Погледам на обућу,
која објашњава тко су ти људи.
Некада су ме занимале руке.
Дође и понеки академик
из фјорда на Балтичком мору,
клекне, фрфља ми нешто на шведском
о закашњелој додјели Нобела.
Марија више не долази, зна да ће ме затећи другдје.
Као читатељ крвавих прича
бијох благе ћуди, посјећивах зоологије,

* Не престајем читати Борхеса. На страници која слиједи, бестидношћу имагинације, у улози тајника уређујем некролог самоме себи.

Свака натегнутост је моја, због недостатка приближности.

Волио бих да ми се посрећило написати посвету.

Буду ли Борхесови читатељи негодовали, унапријед им се испричавам.

за диктатуре бијах малодушан као и многи.
То ме не оправдава.
Библиотеке могу ублажити,
али не представљају олакотне околности.
Гнушао сам се нереди, који ме сада забавља.
Недостајало ми је помамне таштине одважности.

Волио сам нордијске саге, тај Исланд,
остајући онај с Југа, из Буенос Ајреса,
што је посебна домаја,
као Санкт Петербург, Напуљ, Колката.

Радује ме што је родно мјесто једнога папе,
одраслог уз мутни ток Рио де ла Плате,
пилца чаја *маиџе*, док слуша милонге.
Не сјећам се да сам га икад срео.
Понека фотографија оповргава моје сјећање.
Радије сам употребљавао аорист
прикладан за обликовање легенде.
Као покојник располажем само
трајним презентом.

Окорјели гост

МАМА ЕМИЛИЈА

У теби сам био бјелањак, јаје, риба,
бескрајним раздобљима Земље
бродио сам у твојој постељици,
изван тебе дани су ми одбројени.

У теби сам од станице постао костур
повећао се милијун пута,
изван тебе повећање је било бескрајно мање.

Испузнуо сам из твоје пунине
не остављајући те празном, јер празнину,
њу сам понио са собом.

Дођох гол, покрила си ме
па сам тако упознао голотињу и срам,
млијеко и његову одсутност.

У уста си ми ставила све ријечи
жличицом, осим једне: мама.
Њу измишља дијете, додиром усана,
њу преноси дијете.

Од тебе сам узео гласове свога завичаја,
пјесме, погрде, преклињања,

од тебе сам слушао прву књигу
уз врућицу од шарлаха.

Помагао сам да се исповраћаш, да испечеш пице,
да напишеш писмо, да ужежеш ватру,
довршиш рјешавање крижаљке, долијевао сам ти вино
и умазао стол;
нисам ти у крило донио унука,
нисам те довео да куцаш на затворска врата
још не
од тебе сам научио жалити за мртвима и час када треба
престати,

на твога оца личим, на твога брата,
нисам био син.

Од тебе су ми свијетле очи
не и њихова тежина
од тебе сам све крио.

Обећао сам да ћу спалити твоје тијело
да га не дам земљи. Предат ћу те огњу,
брату му вулкану који нам је усмјеравао сан.

Просут ћу те зраком послије пљуска
за вријеме дуге
која ти је широм отварала очи.

СЉЕПОЋА

Сљепоћи мог оца недостајала је црна
видио је зеленомодре маглице
био је ронилац без маске,
засјевши на позадини позорнице, у прозору.

ИМЕ: АЛДО ДЕ ЛУКА

Није ме понио на брдо Морија уз изговор,
дрва на плећима и нож у кожној токи.
Мој отац од Абрахама није имао ни нокта.
Но, њега сам отпратио ја до мјеста гдје престају кораци,
а то није било на врху узбрдице.
Био је замишљен човјек, кога треба оставити на миру,
држао се своје исправности
која није прави кут у односу на кичму,
већ оштар, уз вјетар.
Оклијевао сам поступати као и он, затим сам слиједио
његово понашање, прикладно за неприсебне:
усредоточеност је нужна нечасностима.
О себи није причао, знам о њему оно што сам видио.
О себи поткресујем приче које затим односим на тржницу.
Није починио ништа, ја јесам, радећи у нечије име.
Пјевао је о Божићу пјесме с планине
које је научио као алпинац у рату,
практицирам алпинизам, а у понеки рат
увукао сам се без обавезе војног новачења.
Чекао је смрт након првог инфаркта у четрдесетој,
захваљујући на свакој сезонској првини.
Након инфаркта ја гледам календар, апстрактну слику,
вријеме је постало додатак.
Он га је благосливљао над воћем.

Понављао сам његове кретње с вином и књигама
без иједне заједничке пијанке:
моје глупо и неважно јадање.

Опијао се у тишини, свечера,
тако није сљепоћа била крива кад би тетурало између зидова.
По њему сам мјерио удаљеност од прошлости
која је тамо негдје мало горе.
Тко дође касније, станује на низбрдици.
Са мном престаје његов потицај,
без мојег очинства не поскакује
у неком потомству име Алдо Де Лука.

КУЋА

Иза завоја је затјечем,
још је тамо, та кућа, није срушена, спаљена.
Старија је од мене,
обновио сам је кад је и мени било вријеме обнове.
Кад би се и урушила, не бих гризао нокте
и не бих проклињао што сам остао без ње.
Право је вријеме да кренем на пут,
оскудне пртљаге опет куцати на врата,
не посједовати кључеве.
Дугујем то причама, да су ми dostatне,
макар и ја био достатан њима.
С писаљком и теком могу писати и кад се леди
тинта у наливперу.
Била је то порција мени додијељена,
наследство које се не може примити и оставити.
Од тога сам саздан, од страница разлистаних,
а потом одложених.